

KOSOVSKA MITROVICA d.o.o.
38220 Kosovska Mitrovica ul.Cara Dušana br.10
Tel/028/497-031, Tel/ fax 028/497-044
E-mail pskm@open.telekom.rs
SAJT :http://psss.rs

B I L T E N

BROJ VIII

AVGUST 2011.

Autori: Dipl.ing.Zoran Milosavljević
Dipl.ing.Kosovka Jakšić
Dipl.ing.Ljiljana Gvozdić
Dipl.ing.Vlado Ilić

Sadržaj :

RATARSTVO-POVRTARSTVO
- Vreme i dubina zaoravanja strništa

STOČARSTVO
- Pripremanje kvalitetne silaže od kukuruza

VOĆARSTVO-VINOGRADARSTVO
-Berba šljive

ZAŠTITA BILJA
-Zaštita u ratarstvu i povrtarstvu
-Suzbijanje skladišnih štetočina

VREME I DUBINA ZAORAVANJA STRNIŠTA

Ljuštenje oranica treba obaviti neposredno posle žetve ako je moguće isti dan. Ogledi pokazuju da se za deset dana zakašnjenja u obradi strništa isparavanjem izgubi količina vode koja se dobija iz 20 mm. padavina. Brži gubitak vlage na neobrađenom zemljištu dovodi do smanjenja kvaliteta rada oruđa koje se koristi u zaoravanju strništa. Vučni otpor raste zbog povećanja zbijenosti i manjeg sadržaja vlage.

Na vreme ljuštenja strništa utiču i određeni organizacioni problemi oko sakupljanja i uklanjanja slame ili sitnjenja i pravilnog raspoređivanja slame. U dobro opremljenim domaćinstvima i uz dobru organizaciju rada slama se može sakupiti i ukloniti za 1-2 dana. Posle toga ljuštenje se može obaviti kvalitetno jer u zemljištu ima još toliko vlage koliko je potrebno za izvođenje ove operacije. Ako se kasni sa uklanjanjem slame površinski sloj zemljišta se usled evaporacije isušuje što otežava izvođenje ljuštenja. Ako slama ostaje iza kombajna u trakama pre ljuštenja je teba usitniti sitnilicom i ravnomerno rasporediti. Najbolje je kada je kombajn opremljen sečkom pa se istovremeno sa žetvom obavlja sitnjenje i raspoređivanje slame u širini rada hedera. U tom slučaju ljuštenje se može obaviti istovremeno sa žetvom.

Često se na našim poljima primenjuje jedna radnja koja je izuzetno štetna, opasna a i zakonom zabranjena. To je spaljivanje žetvenih ostataka. Spaljivanje slame i drugih biljnih ostataka neopravdano je s agronomskog stanovišta i nanosi velike štete s dugotrajnim posledicama. Time se gube značajne količine organske materije i sav azot a ubrzava opadanje humusa u zemljište. Osim toga spanjivanjem slame zagađuje se atmosfera i uništavaju neki korisni članovi zemljišnog živog sveta, remeti biološka ravnoteža i time destabilizuje agroekosistem. Primena ovog neopravdanog postupka može da izazove požar sa nesagledivim posledicama.

Da bi zaoravanje i mešanje biljnih ostataka sa zemljištem bilo što bolje potrebno je da se zaoravanje izvede na odgovarajućoj dubini. Ako se slama odnosi sa njive, na njivi ostaje 1,5-2 tone /ha nadzemne mase i oko 1,8-2,2 t/ha korenove mase u sloju zemljišta od 0-20 sm. Ako se slama ne odnosi onda na njivi ostaje između 5-7 t/ha suve organske materije. Kvalitetno zaoravanje i mešanje te mase sa obrađenim slojem zemljišta traži nešto veću dubinu rada. Sem od količine žetvenih ostataka dubina ljuštenja zavisi i od tipa zemljišta, od klimatskih i vremenskih prilika stanja vlažnosti i dr. Na suvom zemljištu i pri većoj količini biljnih ostataka ljuštenje treba obaviti na veću dubinu. U zavisnosti od navedenih činilaca dubina ljuštenja se kreće od **10-14 sm.**

Ako se planira setva nekog postrnog useva umesto ljuštenja strništa posle žetve može odmah da se ore na punu dubinu 20-25, sm. U tom slučaju predhodno treba rasturiti mineralno đubrivo ili stajnjak ako je predviđeno za naredni usev. Posle oranja brazdu treba zatvoriti kako bi se zemljište poravnalo i smanjilo isparavanje. Ljuštenjem strništa se obavlja intezivna borba protiv korova. Uz dovoljno vlage seme korova se provocira na nicanje a potom se pre razvoja generativnih organa narednim oranjem korovske biljke uništavaju tako da se na ovaj način smanjuje zakorovljenost.

PRIPREMANJE KVALITETNE SILAŽE OD KUKURUZA

Kukuruz je biljna vrsta koja se kod nas najviše gaji. Jedan od najznačajnijih oblika korišćenja, trebalo bi da pripada kukuruznoj silaži od cele biljke kukuruza. Po svome značaju silaža od kukuruza zauzima prvo mesto. Znatno više hranljivih materija se može dobiti sa 1 hektara kukuruza u formi silaže (12,5 do 60 t), nego bilo kojeg drugog useva. Priprema i čuvanje silaže postaju jedna od najvažnijih operacija u govedarskoj proizvodnji, međutim silaža na našim gazdinstvima još uvek nije našla široku primenu. Korišćenje silaže u ishrani životinja ima više prednosti nad drugim načinima konzervisanja i pripremanja stočne hrane.

- Silažom se dobija znatno više hranljivih materija po jedinici površine nego drugim načinima proizvodnje kultura za stočnu hranu.
- Siliranje se obavlja uglavnom u vreme kada još nisu počeli glavni radovi na ubiranju jesenjih plodova.
- Gubici suve materije i ostalih hranljivih materija u njoj koji nastaju spremanjem silaže znatno su manji (10-15%) nego pri sušenju sena prirodnim putem.
- Silirati se mogu i biljke koje nisu pogodne za spremanje sena, kao što je cela biljka kukuruza, suncokret, kupus, glava i lišće šećerne repe, krompir itd.
- Za skladištenje silaže potrebno je manje prostora nego za seno jer 1m³ sena u kamari ima 70-80kg i sadrži 60-70kg suve materije.
- Ako je silaža dobrog kvaliteta, ona je veoma ukusno hranivo i životinje je rado jedu. Tada one mogu pojesti veće količine suve materije iz silaže nego iz suvog obroka (seno).
- Silaža se posebno preporučuje za ishranu krava muzara, jer povoljno deluje na lučenje mleka i može da zadovolji potrebe osnovnih funkcija organizma.
- Siliranjem se od svake biljke sačuva više suve materije nego sušenjem.
- Trajnost silaže je velika, jer se jednom pripremljena može koristiti i više godina ako se dobro spremi i čuva. Najveća joj je prednost što se može koristiti uvek, bez obzira na vremenske prilike.

Vreme pristupanja žetvi silažnog kukuruza za siliranje cele biljke je veoma značajan momenat od koga zavisi prinos i kvalitet proizvedene silomase.

Prisustvo crnog sloja na osnovi zrna kukuruza lako i brzo se može primetiti za određivanje vremena ubiranja kukuruza, za postizanje maksimalnog prinosa i hranljive vrednosti. Kada zrno postigne fiziološku zrelost, nekoliko slojeva ćelija, blizu osnove zrna, postaje crno, formirajući tako crni sloj. Ovaj sloj se može identifikovati uzimanjem nekoliko zrna sa sredine klipa, zatim sečenjem po dužini ili odsecanjem vrha zrna i pronalaženjem crnog sloja. Ako je prisutan crni sloj, zrno je fiziološki zrelo i spremno za siliranje. U fazi crnog sloja zrna su obično udubljena i staklasta, nižih 4-6 listova na biljci kukuruza su braon boje, a biljka sadrži 60-67% vlage. Biljka kukuruza se može kositi 3-4 nedelja iza ove faze, sa veoma malim gubicima u suvoj materiji ili hranljivoj vrednosti.

Najveći prinos bi se postigao ako bi se ubiranje stabljika vršilo na visini od 12-15cm. Međutim, pošto površina sa koje se ubira nije idealno ravna preporučuje se skidanje na visini

15-20cm, sa tim da u silos ne sme da se nađe zemlja ili slična prljavština. Optimalna dužina sečke je između 9-12mm.

Nakon seckanja materijala i doturaanja do silosa materijal se ravnomerno slaže u prethodno pripremljen silo prostor i svaki sloj se sabija. Sabijanje se vrši teškim traktorom točkašem radi velikog pritiska po jedinici površine. Sabijanje mase (izbacivanje vazduha) je veoma bitno jer doprinosi smanjenju štetnih procesa unutar same silaže usled dejstva aerobnih mikroorganizama.

Veoma važna operacija u spravljanju silaže je pokrivanje ili pakovanje silaže. Odmah po završetku punjenja silosa potrebno je folijom pokriti silažni materijal. Dodro bi bilo kada bi najlon sa kojim se pokriva imao u sebi žičanu mrežu da glodari ne mogu da ga pregrizu. Kada se silaža zatvori i zapakuje treba je opteretiti teškim predmetima (stare gume, drveće, zemlja...) da vetar ne podigne zaštitni najlon. Istovremeno izgradnjom kanalića oko silosa obezbeđuje se zaštita od ulaska vode u silos. Tako pripremljena silaža ne zahteva nikakve dodatke ni konzervanse i može da se koristi već posle 35-40 dana.

Osnovne karakteristike dobro pripremljene silaže su:

- **Miris** – Silaža dobrog kvaliteta treba da ima tipičan, dosta prijatan kiseo miris, nasuprot neprijatnom mirisu loše silaže.
- **Ukus** – Silaža visokog kvaliteta ima prijatan ukus. Gorak i oštar ukus su odlika silaže lošeg kvaliteta.
- **Odsustvo plesni i truleži** – Silaža visokog kvaliteta je bez vidljivih plesni i izrazitog mirisa na plesni i mulj.
- **Vlaga i boja** – Dobro pripremljena silaža je veoma ujednačena po svojoj boji i sadržaju vlage (boja treba da je što približnija boji početnog materijala).
- Prihvatljivost za životinje- Životinje vole ilažu dobrog kvaliteta i pri tome napreduju. Silaža se pravi jednom godišnje, a koristi se u toku čitave godine, i zato svaka greška koja nastane u toku njene pripreme direktno se odražava na performanse životinja

Savetodavac za stočarstvo

BERBA ŠLJIVE

Na našem okrugu berba šljive je u toku.

Berba predstavlja završni postupak tokom proizvodnje voćnih plodova. Ona je kruna čitave proizvodnje. Treba je kvalitetno i blagovremeno sprovesti.

Vreme, brzina i način berbe utiču na kvalitet i trajanje plodova, njihovu transportabilnost, kao i skladišnu sposobnost. Zato je važno odrediti optimalan rok berbe za svaku sortu ponaosob. To ne treba da bude ni prerano ni prekasno. Ako je berba šljive prevremena plodovi ne postižu sortnu veličinu, boju, a ni odgovarajuć kvalitet. Kod zakasnele berbe dolazi do jačeg otpadanja plodova, mehaničkih oštećenja, slabije skladišne sposobnosti, jače ranspiracije kao i pojavljivanja bolesti. Zato šljive treba brati u optimalnom roku.

Optimalan rok berbe šljive predstavlja srednji datum oko koga treba organizovati berbu. To ne predstavlja samo jedan dan, već je to momenat kada se počinje sa berbom, koja mora biti na vreme završena.

Vreme berbe šljive je uslovljeno namenom i stepenom zrelosti plodova. Dozrelost plodova za berbu može se odrediti na razne načine (odvajanjem ploda s peteljkom od grančice, odvajanjem ploda od peteljke, promenom boje pokožice, promenom boje koštice, odvajanjem koštice od mesa, čvrstoćom i ukusom ploda itd.).

Ako je šljiva namenjena za svežu potrošnju, kao i za iznošenje na tržište, treba je brati direktno u ambalažu. Za šljivu koja se prerađuje to ne važi.

Pre početka berbe treba po ukazanoj potrebi očistiti korov, poravnati površinu zemljišta, kao i pokupiti otpale plodove.

Efikasnost berbe zavisi i od blagovremeno pripremljene ambalaže, pomagala, mehanizacije kao i radnika.

Berbu je potrebno ako je moguće obavljati po lepom, suvom i tihom vremenu. Ako su temperature visoke, berbu treba prekinuti oko podne, a naravno nastaviti u popodnevnim časovima.

Tokom berbe, pogotovo stonih sorti šljive, voditi računa o higijeni ruku berača.

Čuvati rodne grančice od povreda i oštećenja.

Ubrane plodove šljive treba transportovati pažljivo bez mnogo trešenja i drmanja. Dešava se da su to često zemljani ili makadamski putevi, kada je potrebna dodatna pažnja, pogotovu za šljivu namenjenu tržištu. Gajbice sa šljivom za upotrebu u svežem stanju se ne prepunjuju. Treba ih pravilno složiti, kao i sa njima voditi posebno računa pri transportu, za razliku od šljive za preradu koja ide u raznovrsnu ambalažu.

Blagovremeno ubrane i transportovane šljive do tržišta, kada zadovoljavaju sortne osobine imaju dobru cenu. Plasman ranih stonih sorti može biti ekonomski opravdan posao.

Skladištenju šljive takođe treba posvetiti pažnju jer i od njega zavise kasnije dobijeni prerađeni proizvodi.

Skladište treba da bude na vreme provetreno, očišćeno, sudovi za prihvatanje pripremljeni, a temperatura i vlaga zadovoljavajuća.

Berbu šljive treba na vreme organizovati kako bi proizvodnja bila isplativa.

Služba za voćarstvo i vinogradarstvo

ЗАШТИТА БИЉА

РАТАРСТВО

Сузбијање КОРОВА НА СТРНИШТУ – примена **глифосата**-Корови представљају један од нај већих проблема у производњи гажених култура на подручју Косовско Митровачког округа.Највећи проблем је са вишегодишњи коровима(пиревина,паламида,попонац,кереће грожђе,зубача,дивља купина,и др).Собзиром на доминантност корова у односу на гажене културе,може се констатовати да је закоровљенист парцела знатно висока што неминовно доводи до умањенја приноса и квалитета производа.Нису ретке године(дуг кишни период)да корови уманје принос из 10-15%.Као разлог за овакво стање је пре свега инвазивно ширење економски нај значајнијих корова,лош квалитет обраде земљишта,велики број необрађених парцела,неадекватна примена пестицида (резистентност), непоштовање плодореда,неадекватни и неисправни уређаји за заштиту,и др.Успех у сузбијању корова најбоње је постићи применом интралних мера заштите.У

агроеколошким условима за подручје КосовскоМитровачког округа након жетве потребно је са парцела уклонити биљне остатке(сламу),и сачекати да корови исклијају и достигну пораст (10-15 цм) најбоље кад је коров у фази непосредно после цветања.Решавање проблема закоровљености вишегодишњм коровима нај једноставније је спровести применом тоталних хербицида на бази *глифосата*. У зависности од врсте корова, дозе су следеће: 5 л/ха за дивљи сирак и пиревину, 6-8 л/ха за паламиду, дивље зеље, попонац, зубачу, дивљу купину, и сл.

Применити следеће препарате: **Glifosat, Titan, Agrotoal, Glifosav, Glifosat, Cosmic, Glifomark, Bingo, Dominator, Uragan/Sistem, Glyphogan, Touch - down** и др

Након примене, сачекати да се потпуно осуши коров, па приступити основној обради земљишта.Ова мера је јако ефикасна и парцелу оставља чисту за наредни усев. Оно што је врло битно треба се придржавати упустава произвођача пестицида и стручњака за заштиту биља како би се избегле последице резидуалног деловања хербицида.

Примена тзв,,сплит методе,, има већег ефекта од класичног начина третирања.

Скрећемо пажњу произвођачима да уколико се одличе за овај начин сузбијања корова на парцелама не предузимају радње као што су паљенје жетвених остатака,оранје и др,већ да након жетве само уклоне сламу.Наша препорука је да се употребљавају прскалице које избацују мању количину течности.

СУЗБИЈАЊЕ СКЛАДИШНИХ ШТЕТОЧИНА

Пред бербу кукуруза потребно је очистити кошеве и складишта. Такође, поред темељног чишћења потребно је уклањање остатака од прошлогодишњег рода. Празна складишта третирати **пиримифос-метил-ом (ACTELLIC 50)** у количини **0.75-1.5 мл/м²** а за сузбијање кукурузног жишка, житног мољца и других складишних штеточина. Седам дана након третмана се могу уносити пољопривредни производи.Уместо Actellic-а може се користити и **ЕТИОЛ течни (а.м. малатион) као 3 % емулзија у води** од 5-10 л течности на 100 м² простора а након 2 дана од третмана може се уносити кукуруз.

ПОВРТАРСТВО

Сузбијање **пламењаче и црне пегавости паприке и парадајза**. Уколико је поврће достигло фазу зрелости и износи се на пијацу, обавезно је применити фунгициде са кратком каренцом (4 дана): азоксистробин (**QUADRIS 0.75 л/ха**) или фамоксадон + цимоксанил (**EQUATION PRO WG 0,4 кг/ха**)

СУЗБИЈАЊЕ ПЛАМЕЊАЧЕ НА КРАСТАВЦУ (*Pseudoperonospora cybensis*) у производњи корнишона, након ницања, пошто постоје услови за појаву болести, превентивно, 2 пута у размаку од 14 дана, применити неки од препарата на бази металаксила (**RIDOMIL MZ 2.5 кг/ха**), а затим по почетку плодоношења, заштиту наставити фунгицидом фосетил алуминиум (**ALIETTE FLASH** у концентрацији 0,25-0,37%), чија је каренца 4 дана, па се у том интервалу врши и заштита.